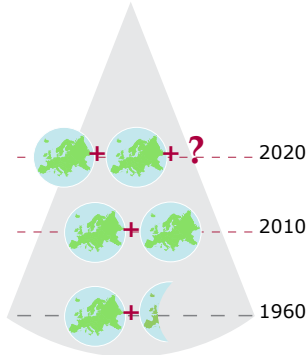

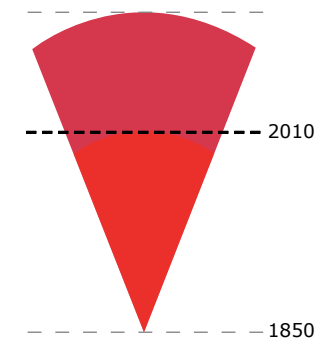
Mondiale dimensie

Tussen 12 % en 55 % van bepaalde gewervelde en ongewervelde dieren en plantenfamilie wordt wereldwijd met uitsterven bedreigd; de daling van gewervelde dieren in het wild tussen 1970 en 2006 is vooral ernstig in de tropen (59 %) en in zoetwatersystemen (41 %) (GBO3, 2010). Momenteel wordt slechts 0,7 % van de oceanen beschermd (WDPA, 2010). Het tempo waarin ontbossing in de tropen plaatsvindt, daalde tussen 2000 en 2010 met bijna 20 % (FAO), maar is nog steeds bijzonder hoog: ieder jaar gaat 13 miljoen hectare verloren (wat gelijkstaat aan een gebied zo groot als Griekenland). In dit kader gaat de Europese vraag naar natuurlijke hulpbronnen tot ver buiten de grenzen van Europa.

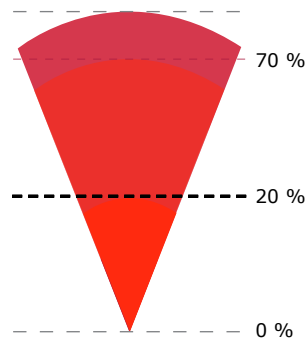

Europa's ecologische voetafdruk — mondiale impact neemt toe
Europa verbruikt momenteel tweemaal zo veel als zijn grondgebied en zeeën kunnen produceren. Volgens een schatting van het Global Footprint Network is de ecologische voetafdruk van Europa de laatste 40 jaar met 33 % toegenomen. Het wordt tijd dat Europa de mondiale dimensie van zijn verbruik aan de orde stelt.

'In de laatste honderden jaren is door toedoen van de mens de extinctiesnelheid van soorten wel 1 000 maal toegenomen ten opzichte van de snelheden in de daaraan voorafgaande bestaansgeschiedenis van de aarde.' (MA, 2005).

Verzuring van de oceaan — de voedselketen begint er onder te lijden
Wereldwijd is de verzuring van de oceaan de laatste 150 jaar met 30 % toegenomen, voornamelijk als gevolg van een verhoogde CO₂-uitstoot (UNEP). Een verhoogde verzuring in het mariene milieu beïnvloedt de overlevingskansen van talloze mariene organismen, wat vervolgens invloed kan hebben op de vele soorten die zich met deze organismen voeden.

Koraalriffen — een onderschatte verantwoordelijkheid van de EU
20 % van de tropische koraalriffen ter wereld is al verloren, nog eens 50 % wordt bedreigd. Meer dan 10 % van de koraalriffen wereldwijd ligt in de overzeese gebieden van lidstaten van de EU (IUCN).

Europees Milieuagentschap

Europese biodiversiteitsreferentiesituatie
Waar staat Europa anno 2010?

Er zijn steeds meer aanwijzingen dat veel ecosystemen al onherstelbaar zijn beschadigd of dit weldra zullen zijn. Net zoals een stijging van de wereldtemperatuur met 2 graden boven het pre-industriële niveau zou resulteren in een rampzalige klimaatverandering, zou een biodiversiteitsverlies boven een bepaalde grenswaarde ingrijpende gevolgen hebben voor het functioneren van onze planeet. Deze grenswaarden zijn nog steeds niet nauwkeurig bepaald, maar het is in wetenschappelijke kringen al duidelijk dat het tempo waarin het biodiversiteitsverlies momenteel plaatsvindt, een bedreiging vormt voor het toekomstige welzijn van de Europese burgers en de wereldbevolking (Europese Commissie, 2010).

Soorten die met uitsterven worden bedreigd

Tot 25 % van de diersoorten in Europa, met inbegrip van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vogels en vlinders, worden met uitsterven bedreigd en staan daarom op de Regionale Rode Lijst van de IUCN voor Europa.

Ecosysteemdiensten in de EU

Ecosysteemdiensten blijven verslechteren

De meeste ecosysteemdiensten in Europa worden beoordeeld als 'verloederd' — niet langer in staat de optimale kwaliteit en kwantiteit van basisvoorzieningen te leveren, zoals gewasbestuiving, schone lucht en schoon water, en de beheersing van overstromingen of erosie (RUBICODE-project 2006–2009; mariene ecosystemen niet inbegrepen).

Trend tussen periodes

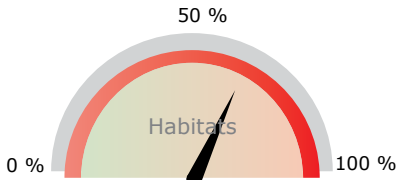
- ↑ Positieve verandering tussen de periodes 1950–1990 en 1990 tot heden
- ↓ Negatieve verandering tussen de periodes 1950–1990 en 1990 tot heden
- = Geen verandering tussen de twee periodes

Ecosystemen	Agro-ecosystemen	Bossen	Grasland	Heide en struikgewas	Wetlands	Meren en rivieren
Voorziening						
Gewassen/bomen	↓	↑			↓	
Vee	↓	=	=	=	↓	
Uit het wild afkomstige levensmiddelen	=	↓	↓		=	
Brandhout		=		=		
Visvangst					=	=
Aquacultuur					↓	↓
Genetisch	=	↓	↓	=	=	
Zoetwater		↓			↑	↑
Regeling						
Bestuiving	↑	↓	=			
Klimaatregeling		↑		=	=	=
Ongediertebestrijding	↑		=			
Erosieregeling		=	=	=		
Waterregulering		=		↑	↑	=
Waterzuivering					=	=
Risicoregeling					=	=
Cultureel						
Recreatie	↑	=	↓	↑	↑	=
Esthetisch	↑	=	=	=	↑	=

Status voor de periode 1990-heden ↑ Verbeterd ↓ Beide = Verslechterd □ Onbekend □ Niet van toepassing

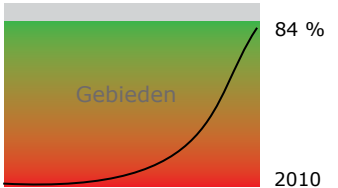
Slechte staat van instandhouding

62 % van de habitats en 52 % van de soorten die onder de habitatrichtlijn van de EU vallen, worden beschouwd als zijnde in een ongunstige staat van instandhouding (EEA-ETC/BD, 2009)

Gebiedsaanwijzing in het kader van Natura 2000 — bijna afgerond

De aanwijzing van de terrestrische gebieden van Natura 2000 in Europa is nagenoeg voltooid. Er zijn nog veel meer inspanningen nodig voor de mariene gebieden (EMA-ETC/BD, 2010).

Bedreigingen

De voornaamste oorzaken van verlies aan biodiversiteit zijn veranderingen in natuurlijke habitats. Deze komen meestal voort uit intensieve landbouwproductiesystemen en braaklegging van landbouwgronden, bouw en vervoer (fragmentatie), overexploitatie van bossen, oceanen, rivieren, meren en bodems, invasies door uitheemse soorten, vervuiling, en — steeds meer — de klimaatverandering. Beleid dat gericht is op de instandhouding en het herstel van de biodiversiteit in Europa, kan alleen slagen als het deze bedreigingen aanpakt.

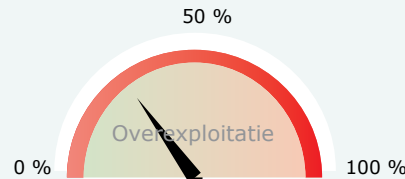
Habitatverlies — een grote zorg

70 % van de soorten wordt bedreigd door habitatverlies (IUCN). Tussen 1990 en 2007 zijn de vogels in agrarische gebieden met 20–25 % afgenomen (Eurostat, 2010).

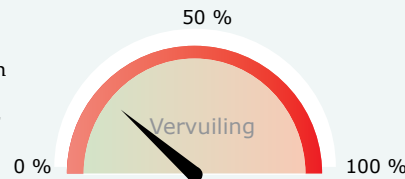
Overexploitatie — meer duurzaamheid nodig

30 % van de soorten wordt bedreigd door overexploitatie (IUCN). Zo wordt 88 % van de bestanden bevist boven de Maximale Duurzame Opbrengst (ICES, 2008) en 46 % buiten de biologisch veilige grenzen, wat betekent dat deze bestanden misschien niet tijdig kunnen worden aangevuld (EEA, 2010).

Vervuiling — verbeteringen in een aantal gebieden

Ondanks verbeteringen in een aantal gebieden wordt 26 % van de soorten bedreigd door pesticiden en meststoffen zoals nitraten en fosfaten (IUCN).

Invasieve uitheemse soorten — een steeds vaker voorkomend verschijnsel

22 % van de soorten wordt bedreigd door invasieve uitheemse soorten (IUCN).

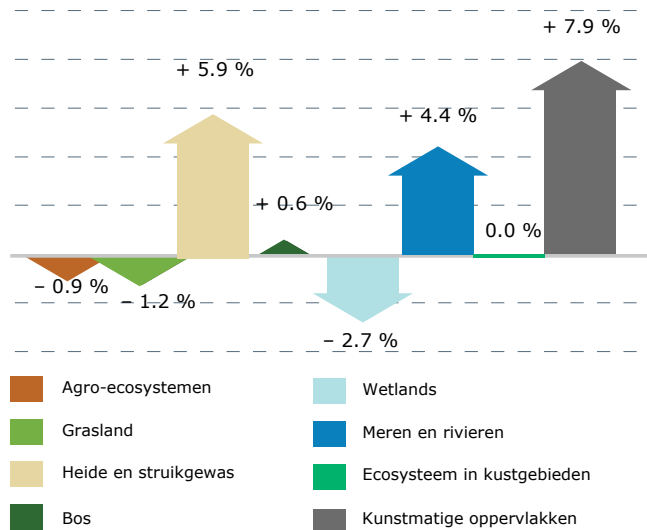

Klimaatverandering

Verschuivingen in de habitats en spreiding van soorten worden ook waargenomen, evenals verwoestijning. Klimaatverandering hangt samen met en kan vaak een versterkende werking hebben op andere bedreigingen.

Ecosystemen

Veranderingen in ecosystemen tussen 1990 en 2006

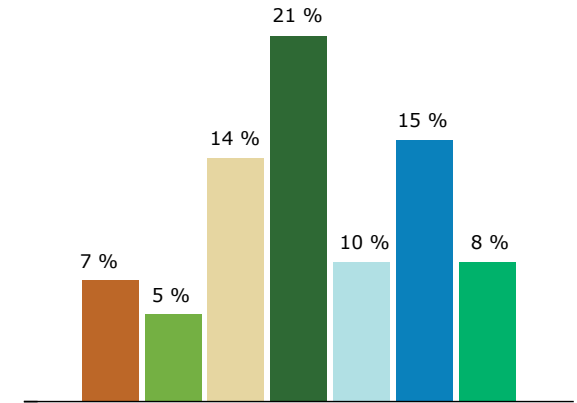

Natuurgebieden blijven krimpen

De laatste Corine Land Cover-inventarisatie (EEA, 2010) laat een gestage expansie zien van kunstmatige oppervlakken (bv. verstedelijking, infrastructuur) en braaklegging van gronden ten koste van landbouwgrond, grasland en wetlands over heel Europa. Natuurlijke graslanden worden nog steeds omgezet in akkerbouwland en bebouwd gebied. Het verlies aan wetlands gaat minder snel (bijna 3 % verlies in de laatste 16 jaar), maar Europa was vóór 1990 al meer dan de helft van zijn wetlands kwijtgeraakt. Extensieve landbouwgrond wordt omgezet in meer intensieve landbouwvormen en gedeeltelijk in bos.

Het tempo waarin de natuurlijke rijkdommen momenteel worden verbruikt, zorgt voor een gestage daling van de biodiversiteit en een verloederings van de ecosystemen. Het simpelweg aanwijzen van beschermde gebieden is niet genoeg om deze daling een halt toe te roepen. Het is noodzakelijk dat biodiversiteit verder geïntegreerd wordt in andere relevante beleidslijnen (landbouw, visserij, energie, vervoer, structuurbeleid en ontwikkeling). Om de voortgang te monitoren en trends te meten na 2010 hebben het Europees Milieuagentschap en de Europese Commissie een "referentiesituatie" vastgesteld: een momentopname van de huidige toestand van de biodiversiteit met als doel de wetenschappelijke basis te leggen voor het opvoeren van EU-inspanningen om de mondiale biodiversiteitscrisis nu aan te pakken. Ga voor meer informatie naar www.biodiversity.europa.eu.

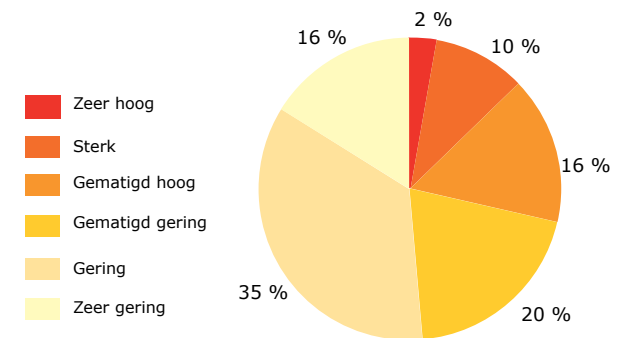
Gunstige staat van instandhouding van de habitats

Habitats in ecosystemen — slechte staat van instandhouding in het algemeen

Uit het voortgangsverslag voor artikel 17 van de habitatrichtlijn van de EU voor de periode 2001–2006 blijkt dat de staat van instandhouding van soorten en habitats, die kenmerkend is voor de belangrijkste ecosystemen, slecht is. Afhankelijk van het ecosysteem ligt de verhouding van habitats met een gunstige staat van instandhouding tussen de 5 en 21 %.

Fragmentatie in EU-27 (% van totale gebied)

Fragmentatie bedreigt de groene infrastructuur van de EU

De fragmentatie van bijna 30 % van EU-27-grondgebied is gematigd hoog tot zeer hoog vanwege de verstedelijking en infrastructuurwerken. Fragmentatie beïnvloedt de onderlinge verbondenheid van de ecosystemen en hun gezondheid en vermogen voor dienstverlening (EMA, ETC/LUSI, 2010).